

N:o 59.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 April 1877, kl. 12 midd.

Memorial, i anledning af erhållna återremisser å åtskilliga punkter af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 21, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel.

(2:dra U.-A.)

Stats-Utskottet, som uti afgifvet Memorial N:o 57 framställt förslag till voteringspropositioner i anledning af de utaf Kamrarne fattade skiljaktiga beslut i afseende å Utskottets Utlåtande N:o 21, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, får här nedan afgifva svar på erhållna återremisser å vissa punkter af samma utlåtande.

1:o. Uti *19:de punkten* hade Utskottet hemställt: a) att för seminariernas utvidgande med ännu en årsklass samt för införande af undervisning i slöjd vid dessa läroanstalter anslaget till seminarierna måtte höjas med 13,500 kronor; och b) att tillökning i anslaget till stipendier för seminariielever måtte beviljas med 5,000 kronor.

*Angående
folkskole-
läraresemi-
nariernas
utvidgning
m. m.*

Dessa båda moment äro af Första Kammaren till Utskottet återförvisade, men då Andra Kammaren redan afslagit Utskottets deri gjorda framställningar, föranlåtes Utskottet nu endast hemställa,

att Första Kammaren må, beträffande de i nämnda två moment gjorda förslag, fatta beslut.

2:o. Utskottets uti *24:sta punkten mom. a*, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts nådiga förslag, gjorda hemställan, att Riksdagen måtte såsom

*Angående
undervisning
i slöjd vid
folkskolorna.*

bidrag till aflönning af lärare i slöjd vid folkskolorna, att utgå under de i statsrådsprotokollet angifna vilkor, anvisa ett anslag af 15,000 kronor, har blifvit af båda Kamrarne till Utskottet återförvisad.

Den öfverläggning, som föregått Kamrarnes sålunda vidtagna åtgärd, har synts Utskottet gifva vid handen, att Utskottets framställning mött motstånd hufvudsakligast på den grund, att det föreslagna statsunderstödet enligt densamma uteslutande skulle komma folkskolorna till del, under det att församlingar, hvilka på annan väg beredde i skolåldern varande barn slöjdundervisning, ej skulle kunna komma i åtnjutande af något dylikt understöd. Då återremissen alltså lärers afse, att ändring i detta hänseende blifver vidtagen, samt det belopp, 75 kronor, hvartill understödet för hvarje skola blifvit af Kongl. Maj:t beräknadt, likväl synes kunna bibehållas oförändradt, föranlåtes Utskottet nu hemställa,

att Riksdagen må Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning på det sätt bifalla, att på ordinarie stat anvisas ett anslag af 15,000 kronor, att användas till understöd, med 75 kronor till hvarje skola, åt sådana församlingar, som på lämpligt sätt bereda i skolåldern varande barn undervisning i slöjd.

Angående
ifrågasatt
bidrag till
aflönande af
lärare
vid slöjd-
skola.

3:o. Uti 21:sta punkten mom. b. hade Utskottet hemställt, att Riksdagen icke måtte bifalla en utaf Herr J. E. Åkesson Lundegård inom Andra Kammaren väckt motion, deruti af anförda skäl föreslagits, att såsom bidrag till aflönande af lärare eller lärarinnor vid slöjdskola, som motsvarade sådan skolas ändamål att meddela undervisning i handarbete, skoldistrikt måtte, under vilkor att sådan lärare eller lärarinna årligen i lön uppbure minst 250 kronor och vore med undervisning sysselsatt minst åtta månader med 30 undervisningstimmar i veckan, åtnjuta statsbidrag till det belopp, som nu utginge till oexaminerade, biträdande lärare och lärarinnor i folkskola.

Jemväl detta moment är af Första Kammaren till Utskottet återförvisadt; men när Andra Kammaren bifallit Utskottets framställning, föranlåtes Utskottet nu endast hemställa,

att Första Kammaren må i ämnet fatta beslut.

Angående
anslag till
ny universi-
tetsbyggnad i
Lund.

4:o. Sedan Herr E. Thomasson uti en inom Andra Kammaren väckt, till Stats-Utskottets behandling öfverlemnad motion af anförda skäl föreslagit, att Riksdagen ville bevilja ett anslag af 475,000 kronor, att med lika belopp utgå under åren 1878, 1879, 1880 och 1881, till uppförande af en universitetsbyggnad i Lund, antingen enligt af motionären omförmäld plan och ritningar, innehållande jemväl gymnastiklokal, eller ock så att det efter

nämnda plan till gymnastik afsedda utrymmet användes för andra universitetsbehof, i hvilket senare fall anslaget borde höjas med 25,000 kronor; hade Utskottet uti 36.te punkten hemställt, att förevarande förslag icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Denna punkt har emellertid blifvit af båda Kamrarne till Utskottet återförvisad; och då den inom Kamrarne i ämnet hållna öfverläggning synes gifva vid handen, att Riksdagen vore benägen att till det af motionären afsedda ändamålet anvisa medel, derest anslag blefve vid innevarande riksdag anvisadt för uppförande af dylik byggnad i Upsala, samt Riksdagen numera, enligt Utskottet tillhandakommet protokollsutdrag, för sistnämnda ändamål beviljat ett belopp af 740,000 kronor, har det ålegat Utskottet att företaga en närmare utredning rörande frågan om ny universitetsbyggnad i Lund.

På sätt af motionärens framställning i ämnet inhemtas, hade Lunds universitet uti underdånig skrifvelse den 30 December 1874 anhållit om aflåtande till Riksdagen af nådig proposition om anvisande af medel till uppförande derstädes af ny universitetsbyggnad, af hvilken behofvet länge varit synnerligen känbart. De befintliga allmänna föreläsningssalarne vore till antalet endast *tre* och till beskaffenheten långt ifrån ändamålsenliga. De vore trånga och låga och måste följaktligen för ett större antal åhörare blifva osunda. Den otillräckliga tillgången på föreläsningrum inverkade direkt menligt på undervisningen så väl genom försvårande af föreläsningstimmarnes ordnande som ock genom saknad af lämpliga lokaler för sådana vetenskapliga öfningar, hvilka i nutidens universitetslif blefve allt mer och mer oundgängliga. Vidare funnes för examina jemte dertill hörande skriftliga prof icke andra rum tillgängliga än Konsistoriets sessions- och kanslium, hvilka dertill ej vore synnerligt lämpliga och icke sällan samtidigt behöfdes för sina egentliga ändamål. Likaledes saknade fakulteterna lokaler för sina sammanträden och för handlingars förvarande m. m. Universitetets festsal, belägen i nedersta våningen af bibliotekshuset, vore föga rymlig, mörk och kall samt icke egnad att göra något festligt intryck. Det trånga kansliummet, som tillika måste göra tjänst såsom rektors mottagningsrum, saknade rymlig tambur, hvilket så väl vid inskrifningar som andra tillfällen medförde olägenhet, hvartill komme att utrymme så godt som alldeles saknades för universitetets konstsamling.

Det för den föreslagna nybyggnaden, enligt därför utarbetade ritningar, uppgjorda kostnadsförslag uppgick enligt skrifvelsen bifogad uträkning till kronor 405,384: 67.

Härtill skulle komma enligt utredning, lemnad af det mindre Konsistoriet, ytterligare följande belopp:

Inlösen af byggnadstomt i den botaniska trädgårdens sydvästra hörn ,, 40,000: —

Transport kronor 445,384: 67.

	Transport kronor	445,384: 67.
Ritning, kostnadsförslag och arkitektens tillsyn vid byggnadens uppförande	„	11,500: —
Den yttre platsens ordnande, efter afdrag för de materialier, som vunnes vid nedrivande af byggnader samt muren kring botaniska trädgården	„	10,000: —
Gymnastikattiralj, möblering och annan inred- ning, approximativt 10—12 procent af byggnadens totalkostnad	„	50,000: —
	Summa kronor	516,884: 67.

Att med universitetets egna medel bestrida någon väsentligare del af denna kostnad vore icke tänkbart, enär universitetets stat icke utvisade något nämnvärdt öfverskott af inkomster utöfver utgifter. Emellertid hade i följd af de senare årens höga spanmålspris någon besparing uppstått i akademi-kassans tillgångar, så att omkring 20,000 kronor derifrån skulle kunna för ett så viktigt ändamål tillskjutas. Deremot vågade Konsistoriet icke tillstyrka, att någon del af reservfonden, hvars behållning under år 1874 till och med nedgått, härför toges i anspråk. De behof, som vore afsedda att från denna fond fyllas, återkomme nemligen ständigt och kunde icke utan högsta skada för universitetets utveckling lemnas utan afseende. Men utom ofvannämnda belopp, hvilket från akademi-kassan kunde tillskjutas, finnes tillgängliga de medel, som af Riksdagen år 1872 anslogos till uppförande af gymnastiklokal, hvilka medel kunde användas till den nya universitetsbyggnaden, i hvilken gymnastiklokal, såsom föreslagits, borde ingå såsom väsentlig del. Det sammanlagda belopp, hvaröfver universitetet kunde förfoga, öfverstege således icke 50,000 kronor.

Sedan Kongl. Maj:t anmodat Kanslersemetet, som afgifvit yttrande öfver det större Konsistoriets ifrågavarande framställning, att, efter det ritningarne till universitetsbyggnaderna blifvit omarbetade, dervid borde iakttagas att gymnastiklokalen förlades till en särskild byggnad, samt att möjliga besparingar i anläggningskostnaden vidtoges, efter vederbörandes hörande inkomma med nytt utlåtande; så, och efter det Kanslersemetet remitterat ärendet till Konsistoriet med anmodan att, sedan ritningarne blifvit på ofvan omförmälda sätt omarbetade, utlåtande till Kanslersemetet afgifva, hade Konsistoriet i skrifvelse till Kanslersemetet den 21 December 1875, jemte anmälan, att de af Öfverintendentsemetet mot byggnadens yttre gjorda anmärkningar blifvit vid ritningarnes omarbetande beaktade, i öfrigt hemställt, att den ursprungliga planen måtte varda i nåder fastställd. Uti här- efter den 7 Januari 1876 afgifvet underdånigt yttrande anförde Kanslers- embetet, bland annat, att, *hvad sjelfva hufvudfrågan anginge, Kanslers- embetet ansåge behofvet af en ny universitetsbyggnad, innehållande sunda och*

för det ständigt växande antalet studerande tillräckligt rymliga lärosalar, så trängande, att dess fyllande vore särdeles önskvärdt, äfven om anskaffandet af gymnastiklokal måste någon tid uppskjutas. Skulle Kongl. Maj:t finna den angående nämnda lokal gjorda anmärkningen förtjena afseende, hemställde Kanslersembetet derföre underdånigst, att Kongl. Maj:t täcktes i nåder anbefalla det till gymnastik afsedda rummets användande till annat universitetsbehof, men i öfrigt bifalla Konsistoriets underdåniga hemställan, i hvilket fall dock torde böra iakttagas, att det af Riksdagen till gymnastikbyggnad anslagna belopp med derå upplupen ränta oförryckt bibehölles för sitt ändamål och det för universitetsbyggnaden erforderliga anslag med motsvarande summa ökades.

Under det frågan om ny universitetsbyggnad sålunda bereddes, besökte 1875 års statsrevisorer Lund och yttrade angående sina der anställda undersökningar bland annat följande:

“Vid besök i Lund hafva revisorerne jemväl tagit kännedom om samtliga de till universitetet hörande institutioner, och hafva revisorerne dervid ej funnit något att i afseende å byggnadernas underhåll eller samlingarnes vård anmärka, hvaremot, och i anseende till det särdeles knappa utrymmet i universitetets såväl lärosalar som större delen af dess öfriga lokaler, revisorerne ansett sig böra uttala det omdöme, att dessa lokaler icke numera kunna anses motsvara de med dem afsedda ändamål.”

Genom hvad sålunda förekommit torde behofvet af den ifrågasatta nya universitetsbyggnaden i Lund vara på tillfyllestgörande sätt ådagalagdt; och då Riksdagen numera anvisat ett ej obetydligt belopp för uppförande af en dylik byggnad i Upsala, har Utskottet funnit sig manadt att tillstyrka Riksdagen att jemväl bevilja ett anslag till en ny universitetsbyggnad för det sydsvenska universitetet.

Med skrifvelse den 19 innevarande April har Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastik-departementet, enligt Kongl. Maj:ts nådiga befallning, till Utskottet öfverlemnadt samtliga i detta ärende till nämnda Departement ingifna handlingar, och har Utskottet i öfrigt deraf inhemtadt, att det större Akademiska Konsistoriet i Lund uti skrifvelse den 14 i nyss nämnda månad anført, bland annat, att Konsistoriet icke ansåge gymnastikinrättningens inrymmande i universitetshuset vara lämpligare än dess förläggande i en särskild byggnad och att Konsistoriet alltså högeligen önskade, att anslag beviljades till en sådan byggnad, hvarigenom, med uteslutande af gymnastiklokal, öfriga i det afgifna förslaget afsedda behof kunde tillgodoses. Konsistoriet hade i sådant hänseende låtit uppgöra ett skrifvelsen bilagdt kostnadsförslag, deraf visade sig att, om festsalen förlades till den enligt förra planen för gymnastikinrättningen afsedda plats, hvarigenom en minskning i byggnadens höjd i midtelpartiet skulle åstadkommas, samt derjemte några

förenklingar i arkitektoniskt afseende vidtoges, en besparing af 25,000 kronor skulle kunna erhållas. Då emellertid det af Riksdagen till en gymnastiklokal beviljade anslag af 24,000 kronor, jemte räntor uppgående till 27,511 kronor 5 öre, tagits i beräkning för fyllande af den för byggnaden erforderliga totalkostnad, 516,884 kronor 67 öre, skulle i sjelfva verket genom berörda besparingar icke någon nedsättning kunna åvägbringas i det för universitetsbyggnaden ifrågasatta statsanslaget, 475,000 kronor.

Konsistoriet hade dock, under återopande af en skrifvelsen jemväl bilagd promemoria, meddelat, att ytterligare besparingar skulle kunna åstadkommas, bland annat, dels genom minskning i planeringskostnaden, dels genom uppskof med inrättandet af den för biblioteket beräknade, i kostnadsförslaget upptagna värmeledning; hvarigenom lärosätets behof af samlingssal, erforderliga föreläsningssalar och sessionsrum för fakulteterna tillgodosåges, skulle kunna uppföras, om ett statsanslag af 450,000 kronor erhöles.

Sist nämnda belopp synes Utskottet stå i lämpligt förhållande till det af Riksdagen för en dylik byggnad i Upsala anvisade anslag af 740,000 kronor; och torde enahanda bestämda vilkor, som fästats vid beviljandet af sist nämnda anslag, jemväl böra föreskrivas i afseende å universitetsbyggnaden i Lund.

Beträffande storleken af det belopp, som bör anvisas att utgå under år 1878, har det synts Utskottet, som om detta lämpligen kunde bestämmas till jemnt 100,000 kronor.

På grund af hvad sålunda förekommit och anförts, hemställer Utskottet,

att Riksdagen må till uppförande af nytt universitetshus i Lund bevilja ett anslag af 450,000 kronor samt deraf anvisa ett belopp af 100,000 kronor att utgå under år 1878, med vilkor att utan vidare anslag af statsmedel universitetets behof af en större samlingssal för lärare och lärjungar, erforderliga föreläsningssalar och samlingsrum för fakulteterna må blifva tillgodosedt.

Stockholm den 27 April 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Herr Grefve *A. Mörner* har begärt få antecknad, att han hos Utskottet icke deltagit i behandlingen af förevarande utlåtande.